

РОЗВИТОК КООПЕРАЦІЇ В ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА ЯК НАПРЯМ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СВИНИНИ

Т. І. БАЛАНОВСЬКА, кандидат економічних наук,
професор кафедри менеджменту ім. проф. Й. С. Завадського
e-mail: balanovskaya@nubip.edu.ua

Г. С. БІЛЕЦЬКА, ст. викладач кафедри менеджменту
ім. проф. Й. С. Завадського

*Національний університет біоресурсів
і природокористування України*
e-mail: annaserg@ukr.net

Анотація. Тенденції розвитку галузі свинарства України останніх років свідчать, що значна частка свинини виробляється в господарствах населення та фермерських господарствах. З ряду причин, вони неспроможні забезпечити дотримання всіх вимог технології утримання, годівлі й розведення тварин, налагодити ефективний процес переробки та збуту готової продукції. Це негативно позначається на конкурентоспроможності свинини.

Високого рівня економічної ефективності виробництва свинини та підвищення її конкурентоспроможності можна досягти за рахунок створення сільськогосподарськими товаровиробниками кооперативних об'єднань із виробництва та реалізації свинини. Такі об'єднання сприятимуть забезпеченню товаровиробників необхідними засобами виробництва – кормами, технікою, племінною худобою, надаватимуть ветеринарні й консультаційні послуги, здійснюватимуть забій свиней, переробку і збут м'ясних продуктів.

Розглянуто особливості розвитку кооперації у галузі свинарства як одного з напрямів підвищення конкурентоспроможності свинини, наведено приклад моделі кооперації у свинарстві для господарств населення і фермерських господарств. Визначено, що участь у кооперативних об'єднаннях товаровиробників, що спеціалізуються на виробництві свинини, дасть їм змогу повністю забезпечити власні потреби в кормах і створить передумови для економії на витратах, налагодити переробку м'яса і збут готової продукції за різними каналами реалізації. Створення й функціонування обслуговуючих кооперативів у галузі свинарства може стати ефективним засобом, що сприятиме освоєнню нових прогресивних технологій утримання тварин, інноваційному розвитку та модернізації виробництва, розвитку й самозахисту товаровиробників, значному підвищенню ефективності їх функціонування через зниження витрат на виробництво та збут, поліпшенню якісних показників свинини та підвищенню її конкурентоспроможності.

Ключові слова: *кооперація, обслуговуючі кооперативи, господарства населення, фермерські господарства, якість, конкурентоспроможність, продукція, свинарство*

Актуальність. Сучасні умови господарювання у сфері агропромислового виробництва можна охарактеризувати підвищеним рівнем невизначеності, а отже, ризикованості, що викликано швидкими змінами дії факторів зовнішнього середовища, в тому числі непередбачуваністю дій конкурентів. Забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств у цілому та їх продукції, зокрема, за таких умов потребує використання нових підходів до управління конкурентоспроможністю, які дозволять посилити конкурентні позиції товаровиробників. Традиційною та перспективною галуззю сільського господарства є свинарство, що, завдяки специфічним особливостям тварин (таким як багатоплідність, порівняно невеликі затрати кормів у розрахунку на приріст одиниці живої ваги, високий забійний вихід, гарні поживні та смакові якості м'яса), здатне забезпечити швидке зростання виробництва високоякісної м'ясної продукції.

Упродовж 2011–2015 років понад 50% поголів'я свиней вирощувалося в господарствах населення, де термін відгодівлі тварин довший і вони досягають більшої забійної ваги. Це позитивно впливає на якісні показники та смакові властивості свинини. Проте ефективність такого виробництва є низькою через ряд причин: часто не забезпечується дотримання всіх вимог технології утримання, розведення та годівлі тварин (не проводиться племінна й селекційна робота для підвищення продуктивності свиней, відсутній науково обґрунтований підхід до годівлі); обмежений доступ до ринків збуту продукції (частина її потрапляє до кінцевих споживачів через посередників або продається селянами на стихійних ринках); зростають ціни на енергоресурси, корми, ветеринарне обслуговування. Як наслідок – низький рівень продуктивності тварин та висока собівартість виробництва свинини.

Результати попередніх досліджень [2, с. 25] свідчать, що зазначені фактори негативно позначаються на конкурентоспроможності свинини. Одним зі шляхів, що допоможе господарствам населення та фермерським господарствам, а також іншим суб'єктам малого підприємництва, досягти високого рівня економічної ефективності виробництва свинини та підвищення її конкурентоспроможності, є налагодження взаємовигідного співробітництва шляхом створення кооперативних об'єднань.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням підвищення ефективності ведення сільського господарства, в тому числі розвитку кооперативних процесів в аграрній сфері, присвячені праці багатьох науковців, зокрема В. П. Горьового, Ю. О. Лупенка, М. Й. Маліка, Л. В. Молдаван, А. Папцова, О. В. Піменової, О. І. Табенської, О. М. Шпичака та інших.

Проте, проблемам розвитку кооперативного руху у галузі свинарства приділено менше уваги. Так, особливості розвитку кооперації у цій галузі

розглядала О. І. Лугова, а розроблював модель свинарського обслуговуючого кооперативу О. Ю. Бабаєв. Зважаючи на актуальність проблем, що стосуються сільськогосподарської кооперації та її проявів у галузі свинарства, існує необхідність подальших досліджень у цьому напрямі.

Мета дослідження – розглянути особливості розвитку кооперації в галузі свинарства як одного з напрямів підвищення конкурентоспроможності свинини.

Матеріали і методи дослідження. У процесі написання статті застосовувалися такі методи досліджень, як аналізу і синтезу, наукової абстракції, логічного узагальнення, графічний.

Результати дослідження та їх обговорення. Згідно із Законом України «Про сільськогосподарську кооперацію», сільськогосподарський кооператив – юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, що є сільськогосподарськими товаровиробниками, на засадах добровільного членства та об'єднання майнових пайових внесків для спільної виробничої діяльності у сільському господарстві та обслуговування переважно членів кооперативу [5].

Кооперативна діяльність проявляється у різних видах (рис. 1). За цілями, завданнями і характером діяльності кооперативи поділяються на виробничі та обслуговуючі. Виробничі кооперативи здійснюють господарську діяльність на засадах підприємництва з метою отримання доходу. Обслуговуючі кооперативи спрямовують свою діяльність на обслуговування сільськогосподарського та іншого виробництва учасників кооперації. Їх створюють для надання комплексу послуг, пов'язаних із виробництвом, переробкою, збутом продукції рослинництва, тваринництва, лісівництва і рибництва, водночас, не ставлячи за мету отримання прибутку.

Залежно від виду діяльності обслуговуючі кооперативи поділяються на переробні, заготівельно-збутові, постачальницькі, сервісні та інші.

У разі поєднання кількох видів діяльності утворюються багатофункціональні кооперативи.

Крім зазначених, існують споживчі кооперативи та кредитні спілки [4; 5].

Зважаючи на різнобічність видів кооперативних об'єднань можемо припустити, що розвиток коопераційних процесів може стати важливим чинником у розв'язанні низки проблем, що мають місце в аграрному секторі економіки. Об'єднані в кооперативи виробники зможуть спільно використовувати майно, проводити певні сільськогосподарські роботи, отримувати необхідні послуги та позикові кошти. Це створює передумови для зменшення виробничих витрат і підвищення конкурентоспроможності продукції.

Погоджуємося з думкою О. В. Піменової [9, с. 120], що конкурентний ефект кооперації полягає в реалізації членами кооперативу економічних переваг від членства в ньому, дозволяючи при цьому уникати посередницьких послуг, спільно використовувати об'єкти соціальної та виробничої інфраструктури й за рахунок цього знижувати собівартість продукції.

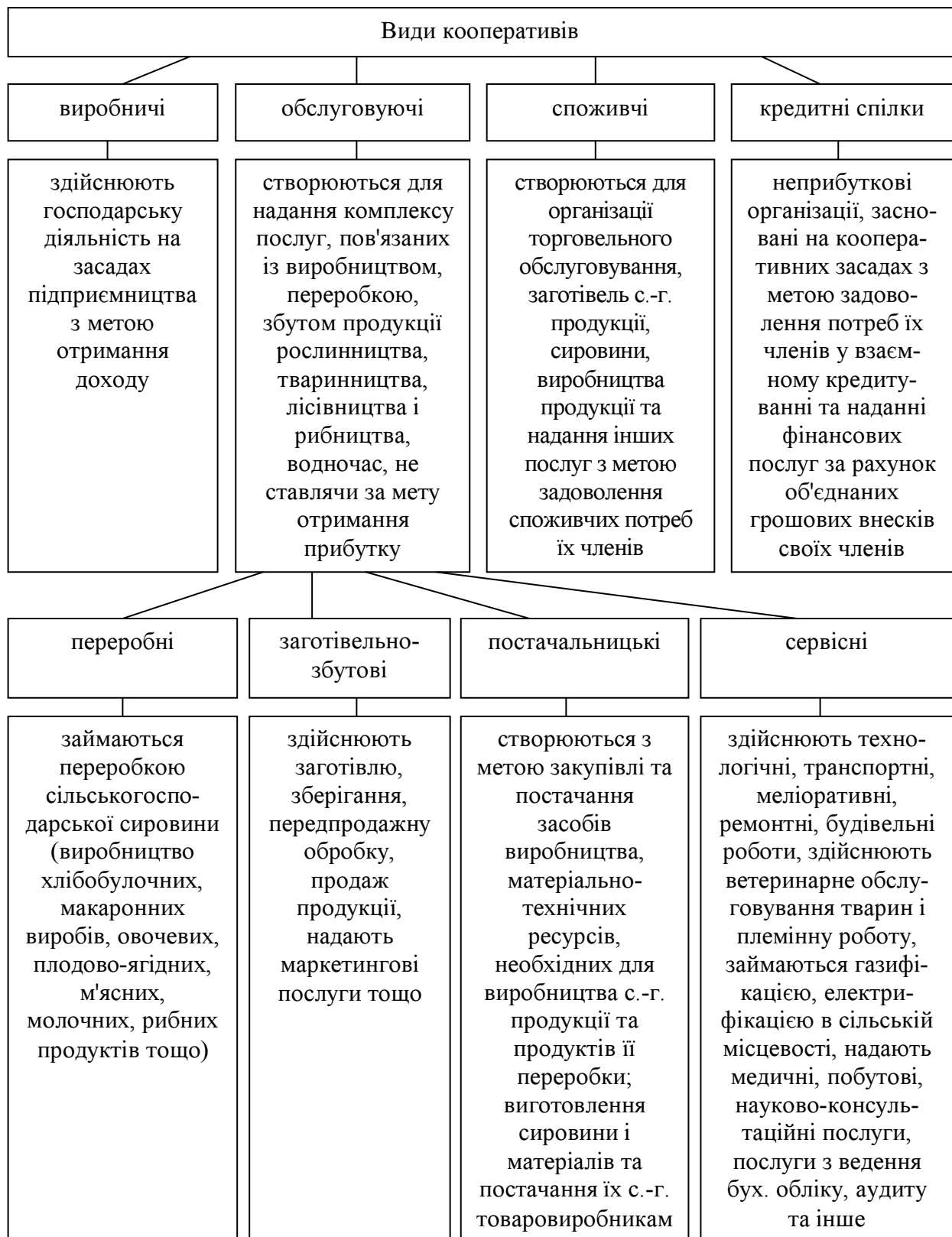

Рис. 1. Види кооперативів*

*Сформовано авторами на основі [4; 5].

Водночас, сільськогосподарська кооперація є не тільки економічно вигідною, а й соціально-екологічною формою господарювання, оскільки, з

одного боку, забезпечує самозайнятість його членів та створює додаткові робочі місця для сільського населення, а з іншого – раціональне використання природних ресурсів та дбання про навколишнє середовище членами кооперативу, які є не тільки сільськогосподарськими виробниками, але й сільськими мешканцями, які живуть і працюють у селі.

Враховуючи, що специфічною характерною рисою сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу є те, що його члени одночасно виступають співвласниками кооперативного об'єднання і його клієнтами, що має велике стимулююче значення, сприяє зосередженню інтересів учасників кооперативу.

У більшості розвинених країн кооперативи стали наймасовішою організацією фермерів. У Швеції, Данії, Норвегії, Фінляндії, Нідерландах, Японії кооперація в аграрному секторі охоплює 100%, у Франції та Німеччині – не менше, ніж 80% усіх сільських товаровиробників. Кооперативи і збутові кооперативні об'єднання в ЄС посідають важливе місце в оптовому збуті плодоовочевої продукції. Вони реалізують у Франції 30% овочів і 42 % фруктів, у Нідерландах – 85 і 80, Німеччині – 24 і 44, Великобританії – 17 і 33, Італії – 10 і 31%. Ефективність діяльності кооперативів забезпечується за рахунок концентрації виробництва, розвитку всієї системи маркетингу: зберігання, доробка, транспортування, реалізація продукції, інформаційно-рекламна діяльність, що дає змогу виготовлювати продукцію високої якості та значно скоротити витрати.

Наявність сховищ із регульованим газовим середовищем дозволяє 75% продукції реалізувати навесні, у період, коли попит на дану продукцію зростає й ціни максимальні. Збут продукції відбувається за допомогою спеціальних служб, одна з яких займається прямим її постачанням у роздрібну торговельну мережу, інша – в оптову. Для перевезення продукції кооператив забезпечений власним транспортом. Інформаційно-рекламна служба займається рекламою, а також постачанням фермерів ринковою інформацією (ціна, сорт, якість, обсяги реалізації) [10, с. 280].

У галузі тваринництва у Франції кооперативи забезпечують фермерів необхідними засобами виробництва – кормами, добривами, насінням для вирощування кормових культур, технікою, а також надають ветеринарні й консультаційні послуги. До послуг, які надають у галузі свинарства безпосередньо господарствам, додаються функції, які сприяють вертикальній організації галузі: постачання засобів виробництва (племінна худоба, корми, техніка), забій свиней, переробка і збут м'ясних продуктів [8, с. 80].

Кооперативна система розвинена у сільському господарстві Данії, де фермери об'єдналися в багатопрофільні кооперативи. Нині понад 90% свиней забивають, переробляють та реалізують ці співтовариства. Фермери Данії зуміли налагодити майже стовідсотково кооперативну систему роботи: вони одночасно є власниками як виробничих, так і переробних потужностей галузі. Фермер – член кооперативної бойни, зобов'язаний лише туди постачати свою продукцію. У свою чергу, кооперативи зобов'язані всю цю продукцію приймати. Таким чином, у під-

передумови для економії на витратах, оскільки господарства – члени кооперативу матимуть змогу придбати корми за собівартістю та отримати прибуток із подальших стадій переробки свинини й збуту готової продукції. Крім того, знижується або повністю зникає ризик нестачі кормів, зникає потреба у пошуку продавців зерна, забезпеченні своєчасної поставки зерна. Кооператив закупає в господарствах населення й у фермерів зерно та виготовлює з нього комбікорм, організовує послуги із забезпечення членів кооперативу поросятами м'ясних порід, які здійснюють дорощування та відгодівлю, а при досягненні маси свиней 115 кг кооператив забирає їх, здійснює заготівлю й реалізацію м'яса партіями за різними каналами збуту. Після реалізації кооперативом свиней, відгодованих його членами, з ними проводиться повний розрахунок.

Відтак, участь у кооперативному об'єднанні сільськогосподарських товаровиробників, що спеціалізуються на виробництві свинини, на думку О. І. Лугової [7, с. 127–128], надасть їм можливість знизити або навіть уникнути таких видів трансакційних витрат: внутрішні – витрати безпосередньо пов'язані з просуванням продукції на ринку власними силами; зовнішні – витрати безпосередньо пов'язані з придбанням послуг сторонніх організацій, які сприяють просуванню продукції на ринку; втрачені можливості (втрата доходів) – втрата частини виручки в результаті суперечності при визначенні якісних показників продукції, реалізації продукції з порушенням оптимальних строків і за заниженими цінами, втрати у випадку псування продукції у процесі реалізації.

Бабаєв О. Ю. вирізняє такі напрями діяльності свинарських обслуговуючих кооперативів у вигляді надання послуг щодо організації:

- поставок кормів;
- переробки гною та реалізації продуктів цієї переробки;
- ветеринарного та зоотехнічного обслуговування;
- інженерного обслуговування обладнання;
- будівельно-ремонтних робіт;
- придбання, доставки, установки та налагодження нового обладнання, постачання запасних частин, ремонтних матеріалів та ін.;
- придбання та зберігання ветеринарних препаратів, спермопродукції, засобів дезінфекції, дезінсекції, дератизації та ін.;
- придбання й доставки нових порід свиней та кнурів, племінних тварин;
- запровадження нових технологій у свинарстві, передового досвіду ефективного утримання та розведення свиней;
- участі членів кооперативу у виставках, ярмарках, тематичних семінарах, науково-комунікативних заходах з питань свинарства, інноваційних технологій;
- збуту свиней у живій вазі;
- переробки продукції свинарства, виготовлення напівфабрикатів, готових харчових продуктів для реалізації кінцевим споживачам;
- створення та обслуговування системи реалізації продукції свинарства (наприклад, створення фірмових магазинів, торгових пунктів);

- маркетингових досліджень;
- бухгалтерського обліку, економічного та аналітичного обслуговування діяльності членів кооперативу в галузі свинарства;
- транспортного обслуговування діяльності членів кооперативу;
- організація надання членам кооперативу юридичних та інших, не заборонених законодавством, послуг.

Крім цих, можливі й інші напрями діяльності свинарського обслуговуючого кооперативу. За наведеною вище класифікацією описаний кооператив буде багатофункціональним [1, с. 15–16].

Варто зазначити, що в галузі свинарства обслуговуючі кооперативи необхідні для фермерських господарств та господарств населення, які на сьогодні є основними виробниками свинини. Ефект від діяльності не буде відчутним для великих вертикально інтегрованих підприємств (кооперативи впливатимуть на діяльність таких підприємств лише опосередковано через відносини конкуренції на ринках продукції свинарства) [1, с. 16; 9, с. 120].

Загалом, створення свинарських обслуговуючих кооперативів є перспективним напрямом розвитку галузі, що дасть змогу: провести технічну й технологічну модернізацію виробництва на інноваційній основі; підвищити рівень доходів і рівень фінансової стійкості виробників свинини за рахунок більш ефективної діяльності без посередників; створити умови для ековиробництва свинини та забезпечити її доступ на ринки збуту.

Як зазначає президент Асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України Р. Я. Корінець, перспектива кооперації у свинарстві дуже велика. Адже це, здебільшого, дозволить здійснювати ветеринарний контроль та більш вигідно реалізувати партії свиней. Звичайно, діяльність обслуговуючого кооперативу цим не обмежується, адже таке об'єднання дозволить і більш вигідно закуповувати корми, і ветпродукцію. Утім, найнагальнішим питанням залишається збут м'яса подвірного забою. Отже, розвиток кооперативних боєнь та первинної переробки – найближча перспектива [6].

Висновки і перспективи. Як свідчить тенденція останніх років, значна частка свинини виробляється в господарствах населення та фермерських господарствах. З причини обмеженості фінансових і матеріальних ресурсів вони неспроможні забезпечувати дотримання всіх вимог технології утримання, годівлі та розведення тварин. Відсутність належних умов для забою свиней, сертифікованих лабораторій з оцінки і контролю якісних показників продукції, доступу до облаштованих місць реалізації негативно позначаються на якості та, відповідно, конкурентоспроможності свинини, яку вироблюють такі господарства.

Світовий досвід свідчить про те, що важливою умовою розвитку та підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва є кооперування діяльності у сфері постачання матеріальних засобів, переробки, заготівлі та збуту продукції, а також сервісного обслуговування.

З огляду на описані вище причини, в обслуговуючій кооперації зацікавлені саме господарства населення та фермерські господарства, а

також інші суб'єкти малого підприємництва – виробники свинини. Це дозволить їм конкурувати з великими підприємствами та вирішувати ряд інших проблем.

Створення й функціонування обслуговуючих кооперативів у галузі свинарства може стати ефективним засобом, що сприятиме освоєнню нових прогресивних технологій утримання тварин, інноваційному розвитку та модернізації виробництва, розвитку та самозахисту товаровиробників, значному підвищенню ефективності їх функціонування через зниження витрат на виробництво та збут, поліпшенню якісних показників свинини та підвищенню її конкурентоспроможності.

Список літератури

1. Бабаєв О. Ю. Розробка концепції (моделі) свинарського обслуговуючого кооперативу як одного із напрямів підвищення прибутковості свинарства в регіоні [Електронний ресурс] / О. Ю. Бабаєв. – Режим доступу : <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/5.3/14.pdf>
2. Балановська Т. І. Вплив продуктивності тварин та рівня їх годівлі на формування конкурентоспроможності свинини / Т. І. Балановська, Г. С. Іванова // Міжнародний збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 3 (18). – С. 23–26.
3. Данія – країна свинарів // Прибуткове свинарство. – 2010. – № 1. – С. 50–52.
4. Про кооперацію : закон України від 10.07.2003 № 1087-IV. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>
5. Про сільськогосподарську кооперацію : закон України від 17.07.1997 № 469/97-ВР. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/469/97-%D0%B2%D1%80/ed20001130>
6. Кооперація в свинарстві – бути чи не бути? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pigua.info/uk/news/6844/>
7. Лугова О. І. Особливості розвитку кооперації у свинарстві / О. І. Лугова // Вісник ЖНАЕУ (Економічні науки). – 2012. – № 1 (30), т. 2. – С. 124–131.
8. Папцов А. Кооперація в сільському господарстві Нідерландів / А. Папцов // АПК: економіка, управління. Серія «За рубежом». – 2013. – № 4. – С. 80–88.
9. Піменова О. В. Сільськогосподарська кооперація як чинник забезпечення конкурентоспроможності в аграрному секторі економіки в умовах глобалізації / О. В. Піменова // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія «Економіка». – 2013. – № 10 (151). – С. 118–122.
10. Табенська О. І. Світовий досвід розвитку кооперації та агропромислової інтеграції в сільському господарстві / О. І. Табенська // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». – 2013. – № 3 (7). – С. 279–283.

References

1. Babayev, O. Yu. Rozrobka kontseptsiyi (modeli) svynars'koho obsluhovuyuchoho kooperatyvu yak odnoho iz napryamiv pidvyshchennya prybutkovosti svynarstva v rehioni [Elektronic resourse]. – Rezhym dostupu: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/5.3/14.pdf>.
2. Balanovs'ka, T. I. (2010). Vplyv produktyvnosti tvaryn ta rivnya yikh hodivli na formuvannya konkurentospromozhnosti svynyny / T. I. Balanovs'ka, H. S. Ivanova // Mizhnarodnyy zbirnyk naukovykh prats', 3 (18), 23–26.
3. Daniya – krayina svynariv (2010) // Prybutkove svynarstvo, 1, 50–52.

4. Zakon Ukrainy «Pro kooperatsiyu» vid 10.07.2003 № 1087-IV. – Rezhyhm dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>.
5. Zakon Ukrainy «Pro sil'skohospodars'ku kooperatsiyu» vid 17.07.1997 № 469/97-VR. – Rezhyhm dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/469/97-%D0%B2%D1%80/ed20001130/>
6. Kooperatsiya v svynarstvi – buty chy ne buty? [Elektronic resourse) Rezhyhm dostupu: <http://pigua.info/uk/news/6844/>
7. Luhova, O. I. Osoblyvosti rozvytku kooperatsiyi u svynarstvi (2012) / O. I. Luhova // Visnyk ZhNAEU (Ekonomichni nauky), 1 (30), 2, 124–131.
8. Paptsov, A. (2013). Kooperatsyya v sel'skom khozyaystve Nyderlandov / A. Paptsov // APK: ekonomyka, upravlenye. Seriya «Za rubezhom», 4, 80–88.
9. Pimenova, O. V. (2013). Sil'skohospodars'ka kooperatsiya yak chynnyk zabezpechennya konkurentospromozhnosti v ahrarynomu sektori ekonomiky v umovakh hlobalizatsiyi / O. V. Pimenova // Visnyk Kyivs'koho natsional'noho universytetu im. Tarasa Shevchenka. Seriya: Ekonomika, 10 (151), 118–122.
10. Tabens'ka, O. I. (2013). Svitovyy dosvid rozvytku kooperatsiyi ta ahropromyslovoyi intehratsiyi v sil'skomu hospodarstvi / O. I. Tabens'ka // Visnyk Dnipropetrovs'koho universytetu. Seriya «Ekonomika», 3 (7), 279–283.

РАЗВИТИЕ КООПЕРАЦИИ В ОТРАСЛИ СВИНОВОДСТВА КАК НАПРАВЛЕНИЕ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ СВИНИНЫ

**Т. И. Балановская,
А. С. Билецкая**

***Аннотация.** Тенденции развития отрасли свиноводства Украины последних лет показывают, что значительная доля свинины производится в хозяйствах населения и фермерских хозяйствах. Из-за ряда причин они не могут обеспечить соблюдение всех требований технологии содержания, кормления и разведения животных, наладить эффективный процесс переработки и сбыта готовой продукции. Это негативно сказывается на конкурентоспособности свинины.*

Высокого уровня экономической эффективности производства свинины и повышения ее конкурентоспособности можно достичь за счет создания сельскохозяйственными товаропроизводителями кооперативных объединений по производству и реализации свинины, которые будут способствовать обеспечению их необходимыми средствами производства – кормами, техникой, племенным скотом, предоставлять ветеринарные и консультационные услуги, осуществлять забой свиней, переработку и сбыт мясных продуктов.

Рассмотрены особенности развития кооперации в отрасли свиноводства как одного из направлений повышения конкурентоспособности свинины, приведен пример модели кооперации в свиноводстве для хозяйств населения и фермерских хозяйств. Определено, что участие в кооперативных объединениях товаропроизводителей, специализирующихся на производстве свинины, позволит им полностью обеспечить собственные потребности в кормах и создаст

предпосылки для экономии на затратах, наладить переработку мяса и сбыт готовой продукции по разным каналам реализации. Создание и функционирование обслуживающих кооперативов в отрасли свиноводства может стать эффективным средством, что будет способствовать освоению новых прогрессивных технологий содержания животных, инновационному развитию и модернизации производства, развитию и самозащите товаропроизводителей, значительному повышению эффективности их функционирования путем снижения расходов на производство и сбыт, улучшению качественных показателей свинины и повышению ее конкурентоспособности.

Ключевые слова: кооперация, обслуживающий кооператив, хозяйства населения, фермерские хозяйства, качество, конкурентоспособность, продукция, свиноводство

DEVELOPMENT OF COOPERATION IN THE PIG INDUSTRY AS THE DIRECTION OF IMPROVING THE PORK COMPETITIVENESS

T. I. Balanovska,
H. S. Biletska

Abstract. Trends of the last years in the pig industry of Ukraine show that a significant share of pork produced in households and private farms. There are such a number of reasons why they can't provide compliance with all requirements of maintenance technology, feeding, breeding and establish an effective way of processing and marketing of finished products. All of these factors have a negative impact on the pork competitiveness.

High level of economic efficiency of pork production and improving its competitiveness can be achieved through the creation by agricultural producers cooperative associations for production and realization of pork. Such associations will help to ensure producers necessary means of production – feeds, machinery, tribal livestock, provide veterinary and other services to carry out the slaughter of pigs, processing and marketing of meat products.

The article discusses the features of the development of cooperation in the pig industry as one of the ways of increasing the pork competitiveness and shows an example of a cooperation model for pig households and private farms. It was determined that participation in cooperative associations of producers specializing in the production of pork, will allow them to fully meet its own needs in feeds, create the preconditions for saving costs and will lead to the processing of meat and sales of finished products to various channels of realization. Establishment and functioning of service cooperatives in the pig industry can be an effective tool that will promote the development of new advanced technologies of animal keeping, innovative development and modernization of the production, a significant increase in the efficiency of their operation due to the decrease of the production and trade costs, improve quality parameters of pork and raise its competitiveness.

Keywords: cooperation, service cooperatives, households, private farms, quality, competitiveness, product, pig breeding